

MEMORANDWM CYDSYNIAD DEDDFWRIAETHOL

Y BIL ARDRETHU (CORONAFEIRWS) AC ANGHYMHWYSO CYFARWYDDWYR (CWMNIAU A DDIDDYMWYD)

1. Gosodir y Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol hwn o dan Reol Sefydlog ("RhS") 29.2. Mae RhS 29 yn rhagnodi bod rhaid gosod Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol, ac y ceir cyflwyno Cynnig Cydsyniad Deddfwriaethol, gerbron Senedd Cymru os yw Bil Seneddol gan y DU yn gwneud darpariaeth mewn perthynas â Chymru at bwrpas sydd o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd neu sy'n addasu'r cymhwysedd hwnnw.
2. Cyflwynwyd y Bil Ardrethu (Coronafeirws) ac Anghymhwysu Cyfarwyddwyr (Cwmnïau a Ddiddymwyd) (y Bil) yn Nhŷ'r Cyffredin ar 12 Mai 2021. Mae'r Bil i'w weld yn: <https://bills.parliament.uk/bills/2861>

Amcanion Polisi

3. Mae Llywodraeth y DU wedi datgan mai amcan y polisi yw atal apeliadau yn gysylltiedig ag ardrethu annomestig ar sail newid sylweddol mewn amgylchiadau sy'n ymwneud â COVID-19. Mae'r Bil am i hyn allu cwmpasu'r dyfodol a'r gorffennol, ac mae'r darpariaethau yn berthnasol i benderfyniadau'n ymwneud â rhestrau ardrethi lleol a chanolog, a luniwyd neu a gynhelir at ddibenion p'un a ddylid dangos hereditament ar restr ardrethi neu mewn perthynas â gwerth ardrethol hereditament. Y rhesymeg dros hyn yw mai bwriad yr hawl i apelio ar sail newid sylweddol mewn amgylchiadau yw caniatáu ar gyfer digwyddiadau untro sy'n llesteirio gweithgarwch busnes. Mae'r pandemig wedi effeithio ar nifer fawr o fusnesau a'r economi ehangach. Ystyrir effeithiau economaidd ehangach yn yr ailbrisiadau statudol rheolaidd.
4. Drwy gydol y pandemig, mae Asiantaeth y Swyddfa Brisio wedi bod yn delio â nifer cynyddol o apeliadau ardrethu annomestig yng Nghymru a Lloegr. O fewn y system ardrethi annomestig, lle bydd ffactorau yn effeithio ar gyflwr ffisegol neu ddefnydd eiddo neu ei ardal fel na fydd modd ei ddefnyddio bellach neu dim ond yn rhannol, megis llifogydd, gall hyn fod yn sail ar gyfer apêl newid sylweddol mewn amgylchiadau. Os bydd apêl yn llwyddiannus, caiff cost yr ardrethi annomestig sy'n ofynnol ei lleihau. Bydd hyn yn ei dro yn arwain at ostyngiad yn y referniw a gesglir, a gallai effeithio ar y cyllid sydd ar gael ar gyfer gwasanaethau llywodraeth leol.
5. Darparwyd pecyn sylweddol o gymorth wedi'i dargedu i drethdalwyr yng Nghymru yr effeithir arnynt fwyaf gan y pandemig. Mae hyn wedi cynnwys rhyddhad ardrethi o 100% drwy'r cynllun Rhyddhad Ardrethi Manwerthu, Hamdden a Lletygarwch ochr yn ochr â phecynnau amrywiol o gymorth grant yn sgil y cyfyngiadau a osodwyd ar adegau penodol. Mae busnesau yng Nghymru hefyd wedi bod yn gymwys i gael cymorth a ddarperir ledled y DU.
6. Mae Llywodraeth y DU wedi nodi y bydd cyllid ychwanegol o £1.5bn ar gael unwaith y bydd y Bil wedi cael Cydsyniad Brenhinol, i'w weinyddu gan

awdurdodau lleol yn ôl disgrisiwn i fusnesau y mae'r ddeddfwriaeth yn effeithio arnynt. Mae Llywodraeth Cymru yn disgwyl derbyn cyllid canlyniadol ond nid oes rhagor o wybodaeth ar gael ar hyn o bryd.

7. Oherwydd natur ôl-weithredol y darpariaethau, dim ond drwy ddeddfwriaeth sylfaenol y gellir gwneud y newidiadau.

Crynodeb o'r Bil

8. Noddir y Bil gan y Weinyddiaeth Tai, Cymunedau a Llywodraeth Leol.
9. Byddai'r darpariaethau ar gyfer Cymru yn y Bil yn sicrhau nad yw unrhyw benderfyniad ynghylch cost yr ardrethi annomestig gofynnol sy'n ymwneud ag apêl ar sail newid sylweddol mewn amgylchiadau, boed yn ôl-weithredol mewn perthynas â rhestr ardrethu 2017, neu'n ymwneud â chyfnod wedi hynny, yn rhoi sylw i unrhyw fater y gellir ei briodoli'n uniongyrchol neu'n anuniongyrchol i'r coronafeirws. Nid yw'r Bil yn effeithio o gwbl ar fathau eraill o apeliadau.
10. Mae'r Bil hefyd yn cynnwys darpariaethau sy'n ymwneud ag ansolfedd nad yw'r cymhwysedd perthnasol wedi'i ddatganoli i Gymru.

Darpariaethau yn y Bil sy'n gofyn am gydsyniad

11. Mae'r memorandwm hwn ond yn ymwneud â darpariaethau yng nghymal 1 o'r Bil sy'n ymwneud â thrin apeliadau ynghylch ardrethi annomestig ar sail newid sylweddol mewn amgylchiadau sy'n ymwneud â Covid-19. Mae'r darpariaethau yn y Bil sy'n ymwneud ag anghymhwysu cyfarwyddwyr yn ymwneud â materion nad ydynt wedi'u datganoli.
12. Mae'r Bil yn nodi, pan fo Asiantaeth y Swyddfa Brisio i wneud penderfyniad perthnasol ynghylch rhwymedigaeth, na ddylid ystyried materion y gellir eu priodoli i'r coronafeirws, boed hynny'n uniongyrchol neu'n anuniongyrchol.
13. Cymal 1: Mae'r darpariaethau a nodir yng nghymal 1 y Bil, ac eithrio is-gymal 1(9), yn ymwneud â Chymru. 15. Mae angen cydsyniad ar gyfer y darpariaethau hyn gan eu bod yn dod o fewn cymhwysedd deddfwriaethol Senedd Cymru, gan nad yw ardrethi annomestig yn fater a gadwyd yn ôl o dan Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006. Nid yw'r cymalau yn cynnwys unrhyw bwerau is-ddeddfwriaeth i Weinidogion Cymru.
14. Mae'r darpariaethau yn rhagnodi tybiaethau sydd i'w cymhwyso i ddsbarth rhagnodedig o hereditament wrth bennu ei werth ardrethol. Er bod paragraff 2(8) o Atodlen 6 i Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988 yn cynnwys pŵer sydd bellach wedi'i freinio yng Ngweinidogion Cymru yn rhinwedd adran 162 a pharagraff 30 o Atodlen 11 i Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006, i wneud darpariaeth o'r fath drwy reoliadau, ni all darpariaeth reoleiddiol o'r fath fod yn ôl-weithredol.

Rhesymau dros wneud y darpariaethau hyn ar gyfer Cymru yn y Bil Ardrethu (Coronafeirws) ac Anghymhwysu Cyfarwyddwyr (Cwmnïau a Ddiddymwyd)

15. Dim ond drwy ddeddfwriaeth sylfaenol y gellir gwneud y newidiadau hyn. Mae'r posibilrwydd o wneud y newidiadau hyn drwy Fil Llywodraeth Cymru yn y dyfodol wedi'i ddiystyru gan nad oes unrhyw gyfrwng deddfwriaethol addas wedi'i gynllunio o fewn yr amserlen sy'n angenrheidiol ar gyfer y darpariaethau hyn. Byddai defnyddio Bil diweddarach gan Lywodraeth Cymru yn arwain at ansicrwydd i fusnesau a threthdalwyr eraill yng Nghymru yn y cyfamser. Byddai hefyd yn arwain at oblygiadau ariannol sylweddol (gweler isod).
16. Byddai angen gosod, trafod, pasio a chychwyn Bil Llywodraeth Cymru er mwyn i'r newidiadau fod yn effeithiol yn ôl-weithredol. Byddai unrhyw oedi yn cynyddu'r baich gweinyddol ar drethdalwyr, Asiantaeth y Swyddfa Brisió ac awdurdodau lleol Cymru. Byddai cydsynio i ddarpariaethau yn y Bil yn ei gwneud yn bosibl datrys y mater yn brydlon, gan ganiatáu i adnoddau gael eu targedu'n well ac i gymorth wedi'i dargedu gael ei roi i drethdalwyr y mae'r deddfwriaeth yn effeithio'n negyddol arnynt.
17. Byddai'r Bil yn sicrhau bod apeliadau yng Nghymru yn cael eu trin mewn ffordd sy'n gydnaws â Lloegr, a bod trethdalwyr Cymru yn cael eu trin mewn modd cyson.

Goblygiadau ariannol

18. Nid oes unrhyw gostau yn gysylltiedig â'r Bil: yn hytrach, byddai'r Bil yn lleihau risgiau ariannol. Amcangyfrifir, pe na bai'r Bil yn cael ei wneud yn deddf, y byddai rhwng £70m a £100m o refeniw ardrethi annomestig i Gymru yn cael ei gollu.
19. Mae Llywodraeth y DU wedi dweud y bydd £1.5bn o gymorth ariannol yn cael ei ddarparu ar ôl i'r Bil gael ei basio'n llwyddiannus. Bydd y cymorth yn Lloegr yn cael ei weinyddu yn ôl disgrisiwn gan awdurdodau lleol, gyda'r bwriad o gefnogi'r rhai y mae'r deddfwriaeth yn effeithio'n negyddol arnynt. Mae Llywodraeth Cymru yn aros am ragor o wybodaeth ac yn disgwyl derbyn cyllid canlyniad maes o law.

Casgliad

20. Yn fy marn i, mae'n briodol ymdrin â'r darpariaethau hyn ym Mil y DU i liniaru'r risgiau ariannol ac am resymau amseru, yn ogystal â sicrhau cysondeb o fewn y system ardrethi annomestig a gwarchod diben newid sylweddol mewn amgylchiadau fel sail ar gyfer apelio. Mae natur gydgyssylltiedig systemau Cymru a Lloegr, a rôl Asiantaeth y Swyddfa Brisió wrth ymdrin ag apeliadau, hefyd yn ategu'r angen i weithredu'r darpariaethau ar yr un pryd ac yn yr un offeryn deddfwriaethol. Gofynnir am gydsyniad y Senedd i ymdrin â'r darpariaethau hyn drwy Fil y DU.

Rebecca Evans AS
Y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol
21 Medi 2021